

Lähteitä:

John Dowling : The Public and the arms race, The Bulletin of Atomic Scientist, December 1978

Alexander Kaljadin: Public Opinion and Problems of War and Peace, Scientific symposium on "The Role of the Public in Maintaining Peace", Wien, 23-24. syyskuu 1978

Sigrid Pöllinger: The Prohibition of War as an Instrument of International Politics, Peace and the Sciences, N:o 3/1978.

Unto Vesa: The Development of Chinese Thinking on Disarmament, Instant Research on Peace and Violence, N:o 2, 1974.

∴

NATS 1979 KONFERENSSI OLI TURUSSA

NATS (Nordisk Avisteknisk Samarbetsnämnd) järjesti 11. konferenssin helmikuun 6.-9. päivinä Turussa. Edellisessä Tiedotustutkimus-lehdessä (4/78) esiteltiin tarkka konferenssiohjelma, joten ei siitä tässä enempää.

Tiedotustutkimuksen kannalta kenties kiinnostavimmat esitelmät käsittelivät joukkotiedotuskulutusta ja yhteispohjoismaista satelliittihanketta - Nordsatia.

Joukkotiedotuskulutus

Ruotsin radion toimittaja Ivar Ivre esitteli tutkimustaan, jossa on selvitetty, kuinka paljon aikaa ja rahaa joukkotiedotusvälineiden kulutukseen Ruotsissa on käytetty. Vertailuajankohtina tutkimuksessa olivat vuodet 1970 ja 1976. Ivre on luokitellut mediat meljään sektoriin:

- painetut mediat (päivälehdet
- aikakauslehdet)
- sähköiset mediat (radio
- tv)
- Äänitelaitteet (levysoittimet - kasettilaitteet)
- elokuva

Tutkittuna ajanjaksona Ruotsin joukkotiedotustalouden rakenteessa kannattaa kiinnittää huomiota kolmeen seikkaan: äänitelaitteiden ja äänitteiden suureen kasvuun, radion ja tv:n voimakkaasti kuitistuneeseen osuuteen sekä lehdistön osuuden säilymiseen (päivälehdistön osalta on jopa kasvua).

Vuonna 1970 Ruotsin joukkotiedotustalous oli 7725 mkr ja vuonna 1976 10820 mkr. Kasvuksi tuli siten 36 %. Ivre muistuttaa, että joukkotiedotustalouden kasvu on ollut huomattavasti nopeampaa kuin bruttokansantuotteen kasvu (17 %), yksityiskulutuksen kasvu (15 %) tai kotitalouksien käytävissä olevien tulojen kasvu (21 %) samana ajanjaksona.

Suhteellisesti ottaen eniten lisääntyivät kasettien kuuntelukustannukset (200 %). Kotitalouksien levyjen ja kasettien kuuntelemiseen yhteensä käyttämä rahamäärä nousi yli kaksinkertaiseksi

(106 %). Radion osalta kustannusten nousu oli vain 14 % ja television osalta 26 %. Kuitenkin tutkimuksen ajanjaksona televisioita ja radioita ostettiin enemmän kuin koskaan aiemmin vuosien 1959-60 "mustavalkotv-boomia" lukuunottamatta. Ivren mukaan taantuman selittää lähes kokonaan lupamaksutulojen paikallaan polkeminen, jopa väheneminen. Toisena selityksenä on tehokas rationalisointi ja hintapolitiikka laitemarkkinoilla. Painettujen tiedotusvälineiden osalta kustannusten kasvu oli 38 % - siis kaksi prosenttia yli koko joukkotiedotustalouden keskimääräisen kasvun.

Seuraavaksi Ivre kysyi, että kun kustannusten nousu oli 36 %, niin kuinka suuri voisi kulutuksen kasvu olla? Taloudellis-sosiologiselta kannalta kysymys ei Ivren mielestä ole yhdentekevä. Seuraavassa taulukossa selvitetään joukkotiedotusvälineiden kulutuksen volyymin kasvua vuosina 1970 ja 1976. Ivre huomautti, että radion, tv:n ja elokuvan osalta luvut ovat luotettavia, mutta sen sijaan lehdistön sekä levy- ja kasettikuunte- lun osalta luvut ovat arvioita.

Tabell 3. Volym massmediekonsumtion 1970 och 1976. Dag/ind./min. samt totalt milj.tim.

Medium	Dag/ind./min.		Totalt milj.tim.		Andel av totalkons. %	
	1970	1976	1970	1976	1970	1976
Dagspress	35	35	1.500	1.500	12.3	11.3
Radio	125	110	5.320	4.690	43.7	35.2
TV	95	114	4.060	4.830	33.4	36.3
Grammofonskivor	9	18	385	770	3.2	5.8
Ljudkassetter	-	15	-	630	-	4.7
Film	1	1	45	40	0.4	0.3
Tidskrifter	(20)	(20)	(840)	(840)	6.9	6.3
Totalt	285	313	12.150	13.300	99.9	99.9

Lopuksi Ivar Ivre tarkasteli kustannuksia kuunteluyksikköä kohden eli luku-, kuuntelu- ja katseluaikaa kohden. Tämä "mittari" on mielenkiintoinen siksi, että se osoittaa kysynnän muutokset tiedotusvälineiden sisällölliseen tarjontaan nähden ja myöskin muutokset kustannuksissa, jotka ovat yhteydessä tähän kysyntään. Tämän "mittarin" avulla on mahdollista vertailla eri tiedotusvälineiden "kalleutta" - kaikki kvalitatiiviset seikat poisluettuina.

Ivre ei ryhtynyt kommentoimaan tätä ongelmatiikkaa lähemmin, mutta sen sijaan hän totesi, että on syytä kiinnittää huomiota lupamaksujen osuuteen sähköisten tiedotusvälineiden tuntikustannuksissa ja lehdistötuen osuuteen päivälehdistön tuntikustannuksissa. Nämä molemmat osuudet edellyttävät poliittisia päätöksiä ja tähän saakka poliitikot ovat kiinnittäneet pääasiassa huomionsa juuri näihin osuuksiin. Niinpä Ivre toivoikin poliitikkojen perehtyvän paremmin kulutus- ja kustannuskysymykseen kokonaisuutena. Tämä on Ivren mielestä yksi edellytys tehokkaammalle viestintäpolitiikalle.

Nordsat

Tanskan lehdistön yhteisostoyhdistyksen johtaja Chersten W. Reves käsittelee alustuksessaan yhteis-pohjoismaista tv-satelliittihanketta - Nordsatia. Reves käsittelee tätä aihetta lähinnä siltä kannalta, että mikä tulisi olemaan Nordsatin vaikutus lehdistöön. Revesin mukaan Nordsat saattaa osoittautua niin kalliiksi hankkeeksi, että Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa joudutaan ra-

hoituskeinona harkitsemaan tv-mainonnan aloittamista. Tämä taas tietäisi sitä, että päivälehdistön taloudellinen perusta vaarantuisi, Reves sanoi. Muuten ei yllämainituissa maissa harkita tv-mainonnan aloittamista, mutta alustajan mukaan asenteet saattavat muuttua siinä tapauksessa, että muiden maiden Nordsat-lähetyksissä olisi mainoksia.

Reves muistutti, että päivälehdistön kannalta katsoen Nordsatia on erityisesti arvosteltava suhteessa niihin vaihtoehtoihin, jotka toteutuisivat siinä tapauksessa, että itse Nordsatista ei tulisi mitään. Tässä tapauksessa pohjoismaiden yleisradioyhtiöt tulisivat sijoittamaan varoja muunlaisen toiminnan laajentamiseen, Reves totesi ja mainitsi esimerkkinä lähetysajan lisäämisen, alue- ja paikallisradion ja -television rakentamisen ja kehittämisen sekä ylipäänsä yksittäisten ohjelmien määrän lisäämisen. Kaikki nämä tuovat kuitenkin mukanaan samat kysymykset, jotka nousevat esille Nordsat-hankkeen yhteydessä.

Lisätietoja NATS-konferenssista saa mm. Timo Siivoselta osoitteesta: Valtion Teknillinen Tutkimuskeskus, Graafinen Laboratorio, Tekniikantie 3, 02150 Espoo 15.

■ ■
■ ■